

PALČEK

LIST ZA RAZVEDRILLO

I.-1911. St. 2.

Izhaja vsak četrtek.

Celo leto stane K 10.40; pol leta K 5.20; posamezna številka 20 vin.
Inserati po dogovoru.

„Deset let že študiraš na dunajskem vseučilišču,
pa še zdaj nisi napravil izpitov. Kaj vendar mišl
„Delati izpite na ljubljanskem vseučilišču.“

Čednost.

„Spodoben človek se mora včasih preobleči,“ dejal je žid na novega leta dan; slekel srajco, ki jo je nosil celo leto, jo obrnil ter zopet oblekel.

Slepec in šepec.

Pri Božjem grobu srečata se slepec in šepec „Kako gre kaj?“ vpraša slepec šepca. „Slabo, kakor vidiš,“ odgovori šepec.

Odbornik brez glave.

Uradnik Ribič je slonel v mraku na oknu svojega stanovanja ter ogledoval promet na obljudeni ulici. Kar zapazi na ulici svojega tovariša Raka, ki se je bližal njegovemu stanovanju. „Ta je pa gotovo namenjen k meni, a nič kaj ljub mi ni ta obisk,“ mislil si je Ribič, ter naglo naročil svoji služkinji, naj ga zataji in reče, da ga ni doma.

Rak se je res oglasil, a ker mu je služkinja zadržala, da gospoda Ribiča ni doma, odšel je.

Naslednji dan, ko pride Ribič v urad, nahruli ga Rak: „No, kje si bil pa sinoči? Hotel sem te obiskati, pa mi je služkinja zatrjevala, da te ni doma.“

„Sejo, prav važno odborovo sejo sem imel,“ lagal je Ribič.

„A, tako! Potem mi je pa jasno, zakaj si pustil glavo — doma na oknu!“

Obsežnost zdravniške prakse.

„Zdravnik doktor J. pa menda nima posebno obsežne prakse.“

„Po čem sodiš?“

„Ker nima ne bicikla, niti konja.“

Zahvala.

Ker se mi je nemogoče vsakemu posebej zahvaliti, usojam si tem potom izreči svojo najsrčnejšo zahvalo vsem onim gospodom, ki so na Martinovo nedeljo mojega soproga prinesli nepoškodovanega domov.

V Ljubljani, 13. novembra 1911.

Fanči Godrnjavec
roj. Metlovar.

Pismo cand. iur.

Ljubi oče!

Tu na Dunaju je zadnje čase mnogo ponarejenih stokronskih bankovcev v prometu. Ponarejeni so tako dobro, da jih ni mogoče drugače razločiti od pravih, kakor da se jih primerja s pristnimi. Prosim te torej, ljubi oče, pošlji mi nemudoma en pristni stokronski bankovec, da me tako obvaruješ škode.

Iskreni pozdrav! Tvoj

Pepe Štamperl,
cand. iur.

„Pomisli, Mara: sinoči, ko sem se vračala tako pozno od tebe domov, sem zagledala nekega moškega na cesti; ti ne veš, kako sem tekla.“ „Pa si ga ujela?“

Neprijetno.

„Čemu si pa danes tako slabe volje — se ti je li kaj neprijetnega pripetilo?“

„Pomisli, ravno kar sem zapazil, da sem svoje „Palčku“ namenjene dovtipe poslal deželnemu šolskemü svetu, prošnjo za službeno povišanje pa „Palčku“.“

Točno po navodilu.

Mlada gospodinja (ki je kuhala natančno po navodilu „Nove kuharice“): „Pepca, prinesi mi naglo še pet žlic! „Tu v knjigi je natisneno, da se mora vzeti šest žlic, a jaz imam tu samo eno.“

Iz uredništva.

Urednik: „Čemu pišete svoje povesti na tako majhne papirčke; saj jih še za zavijanje ne morem rabiti.“

Uljudno.

Obtoženec (ko pride do zatožne klopi): „Prosim, ali tu ni zasedeno?“

Bahač pri zlatarju.

„Prosim, pokažite mi vse dragočeenosti, ki jih imate v zalogi in ki so drugim ljudem predrage.“

Neznosna draginja.

„Danes sem zahtevala pri mesarju za dve kroni govedine na up, a misliš, da mi jo je kaj dal?“

Dvomljivo priznanje.

Mlad komponist je vprašal starejšega svojega tovariša, kako mu je kaj ugajala njegova najnovejša opereta.

„Izvrstno!“ pohvalil ga je tovariš. „Jaz se prav res čudim, kako more tako mlad umetnik komponirati tako stare melodije.“

V dobi štrajkov.

Vse štrajka; nihče ni zadovoljen s svojim položajem. Kakor sem čital te dni v časopisih, pritožili so se celo kaznjenci, da imajo premajhno plačo v primeri s sedanjo draginjo. Prav nič se torej ne bom čudil, kadar bom čital, da žugajo s štrajkom — kapitalisti.

Pri Staculu.

„Kuharica: „Prosim enega zājca. Koliko pa stane?“

Stacul: „Obžalujem, ne morem postreči s zajcem.“

Kuharica: „Kako to, da ne? Saj jih visi kar šest pri vratih.“

Stacul: „Te so že vse naročili — nedeljski lovci.“

Tiskarski škrat.

Za mnoge darove, ki mi jih je naklonilo slavno občinstvo povodom moje benefice, zahvaljuje se najiskreneje

_____

Filomena Zijala
zoperna pevka.

Nekdaj in sedaj.

Včasih je postal človek rudeč, kadar se je sramoval; dandanes pa se sramuje, ako postane rudeč.

_____

Parabola.

Ko je hodil sv. Peter še po zemlji, srečal je nekoč moža, ki je bridko jokal.

Sv. Peter stopil je k njemu ter ga vprašal sočutno: „Sin moj, čemu jočeš?“

Mož pa mu je odgovoril: „Urednik sem slovenskega šaljivega lista!“

Tedaj se je sv. Peter obrnil in začel tudi sam bridko jokati.

_____

„Tu se ne bodete pretepevali!“ nahrulil je policaj v soboto ponoči v Šiški fante, ki so si skočili v lase. „Če se hočete pretepevati, idite v parlament!“

_____

Sluga je odšel. Dama je vstopila in odgrnila svoj pajčolan.

Ni bila Betka.

Bila je Roža.

Grenko jokaje se je vrgla name . . . ravno na mojo rano, ki mi je dosedaj pri najmanjšem dotikljaju provzročila hude bolečine. Ali pod tem sladkim bremenom sem pozabil, da je moja stran in moja roka prestreljena.

Kako si bled, Matija, je govorila, ko je dvignila svojo glavo od mojih prs, kako blede so tvoja lica.

Tudi tvoja, Roža!

Ah, jaz sem mnogo pretrpela, zelo mnogo.

Tudi jaz, Roža, tudi jaz.

In zaradi tebe, Matija!

Potem sva trpela drug zaradi drugega . . .

Ali jaz ti ne rečem tega, kakor da bi ti kaj očitala, je pristavila s prijaznim glasom, ki bi osladil vsak grenek spomin mojega sedemdesetletnega življenja, ako bi ga slišal zdaj.

Med nama, je nadaljevala in sedla na rob moje postelje, med nama je minul čas očitanj, ker, . . . ha, Matija, kaj se je zgodilo tvoji roki in tvoji levi strani? Saj ti si obvezan . . . in prej sem ležala na tebi . . .

Majhno rano imam.

Ali sem te prej hudo težila, kaj?

Ah, ne, z veseljem bi nosil to rano vso večnost, z bremenom, ki je poprej počival na njej.

Verujem ti, Matija, ali midva se vidiva danes zadnjokrat . . .

Zadnjokrat? Ah, zdaj me je začela rana zopet peči . . .

Kaj imaš, govori, kaj pa ti je? Ti molčiš? Zakaj si mi ne upaš povedati? Ti si gotovo nevarno bolan, kaj ne? Ne boj se, ne veruj, da te bom zato zapustila . . .

Tebi bom povedal, Roža, tebi nočem lagati . . . dvobojeval sem se.

Dvobojeval? Križ božji, zakaj?

Ti si bila vzrok, Roža.

Jaz, oh, in s kom?

S kom drugim naj bi se dvobojeval zaradi tebe kakor Trnejem?

Ha, z mojim soprogom, je zakričala Roža.

Sopro — — sop — —. Nisem bil v stanu izpregovoriti to besedo: s tvojim soprogom. — Pojdi, Roža pojdi, sem dejal čez nekaj časa, ti me nisi nikoli ljubila.

Jaz te nisem ljubila? Praviš, da te nisem ljubila?

Kako si mogla dati roko mojemu smrtnemu sovražniku, ki je ubil mojo dušo? O Roža!

Ako pade list z drevesa mu je vseeno, kam ga veter zanese. Svojim staršem naljubo sem to storila, in glej, hotela sem se tudi maščevati . . . na tebi. Maščevala sem se . . . ali na sebi sami. Obžaluj me in me ne proklinjaj! A ne govoriva več o tem, Matija! Danes sva zadnjič v življenju skupaj, zadnjič. O, ali čutiš vso grozo te besede? Ali čutiš kakor jaz. Zadnjič biti sku-

paj z onim, ki ga ljubimo! Jaz bom tiblaznela, preden . . . o!
Tolaži me, prijatelj, moj predragi! Reci mi odkritosrčne
duše . . . ali ne, četudi ni res, četudi se lažeš, reci mi
samo, da me bolj ljubiš, ali vsaj tako ljubiš, kakor
ono deklico . . .

O, moja Roža, torej si prišla samo zato še en-
krat k meni, da me mučiš? To je neusmiljeno!

Ne, moja ljuba duša, nočem te žaliti, odpusti mi,
ali da bom mirna . . . da bom mirno, srečno umrla, ako
že moram umreti. Reci, da si me ljubil!

Ljubil sem te in te ljubim, moja Roža! Kako te
ljubim! Tega ti ne morem povedati, a priča moje ve-
like ljubezni je ta razbita kost. In govori, kako naj ti
dokažem, da si ti edina, ki sem jo kdaj ljubil, in ki jo
bom kdaj ljubil.

Hvala ti, Matija, hvala. Ah, tako mnogo nisem
upala, nisem si drznila upati. Ako bi bila to vedela,
ako bi to vedela za gotovo, a zdaj . . . zdaj je vsak
ako prepozen.

Utrujeno je sklonila glavo in zagledala svoj za-
ročni prstan na mojem prstu.

Ho, je veselo nadaljevala, ta prstan je še na tvo-
jem prstu?

In tam bo ostal do moje smrti, moja Roža, sem
dejal.

Stori to, moj predragi, stori to! Glej, tvoj je tudi
še tukaj, in šel bode z menoj, kamor kmalu pojdem: V
grob. Ah, ta prstan bo moja zvezda v temni noči pod

zemljo. Kaj misliš, moj najdražji, ali preživi naša duša naše telo? Še pred eno uro sem želela umreti, izginiti v nič; ali sedaj, odkar vem, da me ljubiš, si želim, da bi bilo življenje tudi po smrti. Vseeno mi je, četudi ne pridem v nebesa, v hladni zemlji naj vem, da si me ljubil, in na veke bom srečna pri tej misli.

In tako sva govorila dolgo, dolgo . . . kaj pravim? Ali bi ne bilo celo stoletje prekratko v takšni sreči!

O, moj Bog, kdaj je to že bilo, kako daleč je ta večer od mene! 48 let leži med njim in menoj; 48 let! In od tedaj nisem imel niti ene srečne ure! Ali moja duša sede večkrat v čolnič spominov, in plove po široki reki let nazaj k temu večeru, k temu izgubljenemu rajju! In listje, ki je prinese s seboj z zelenega drevesa moje izgubljene sreče, pokrije moje golo čelo, od valov hru-mečega morja oblegano pusto skalo. —

Ne vem več, kaj je Rožo spomnilo na to, da se morava posloviti.

Čas je, da grem, je dejala, da te zapustim. Matija, torej . . . ne upam ti reči k slovesu; bojim se, da bi mi počilo srce . . . čeprav bi mi to bilo zelo ljubo! Ako bi me ljubil moj Bog, dal bi mi umreti v tvoji bližini . . .

Ne poslavljaj se, moj sladki angel, saj se vidiva zopet.

Nikoli več se ne vidiva, Matija . . .

Morda pa . . .

Nikdar . . . nikoli več.

Torej sama nočeš?

Jaz naj bi ne hotela? Jaz? Ali ne more biti, samo prositi sem te hotela, pridi k mojemu grobu . . .

K tvojemu grobu?

Ako umrjem . . . ali človek niti ne ve, kje bo pokopan. Ali če izveš, kje so me zagrebli, obišči me, moj preljubi, skloni se k moji gomili in izreci moje ime . . . Oh, jaz te bom slišala, naj si bom še tako globoko v grobu, in prišla bom k tebi in te pritisnila v svoje naročje, ako te ne bo strah pred menoj . . . ker mogoče ne bom več tako lepa, kakor sem bila nekoč. A ljubila te ne bom nič manj kakor sedaj . . .

Vroč me je pritisnila na srce in me poljubila, kakor bi mi hotela svojo dušo vdihniti. Ah, to je bil bolešno sladek objem! Kakor bi se nebesa podrla in padla v globočino pekla in bi se združilo zveličanje s pogubljenjem.

Iztrgala se je iz mojega naročja in planila proč

Dolgo nisem mogel zaspati, do jutra. Jokal sem, ihtel, vzdihoval, besnel.

Sanjal sem čudo lepe sanje :

Stal sem na bregu reke in gledal v valove, ki so nosili s seboj umirajočega labuda . . . labud je pel svojo poslednjo pesem, in jaz sem ga poslušal ves očaran.

Drugo jutro sem izvedel novico, da je Roža skočila v vodo in utonila.

9.

Ko sem ozdravel, je bila moja prva misel obiskat mater, mojega sina.

Vzel jo bom, vzel bom Betko za ženo, sem mislil, da, svojemu sinu na ljubo. Meni ni treba žene, ali onemu ubogemu otroku sem dal življenje, torej mu moram dati tudi ime. In jaz in Betka hočeva potem skupaj živeti, ne kot vroče ljubeči se par, temveč kot dva mirna soseda . . . ne kot dve zvezdi, ki na nebu druga drugi svetita in se ogrevata, temveč kot dva grička, ki varujeta pred vetrovi med njima rastočo mladiko. In ako bo potem mrtva lava okoli mojega srca, okoli te izgorele, ogenj bruhaajoče gore, na novo oživljena poganjala zelene brste? . . . Ah, ne, nikdar, ker bilo bi treba stoletij za to.

Šel sem k Betki. V hiši je bila neka stara ženska, Betkina mati, ujčkala je v svojem naročju majhnega otroka, mojega sina . . . Stopil sem k njemu . . . oči je imel napol zaprte, spal je. Nagnil sem se nadenj in ga poljubil; moje ustnice so morale biti zelo mrzle, tako mrzle kot moje srce, ker je otrok pri mojem poljubu glasno zakričal. Ali mi je hotel mogoče očitati, ker sem mu dal življenje?

Kje je Betka? sem prašal starko.

Že nekaj dni je ni več tu, je odgovorila.

Kje pa je?

Na pokopališču.

10.

Gospod Andorlaki, je rekla Betkina mati s trepetajočim, žalostnim glasom, gospod Andorlaki, vi niste plemenito ravnali z mojo hčerjo.

Le ozmerjajte me, ljuba gospa, sem odgovoril, pošteno me ozmerjajte, do konca vas bom potrpežljivo poslušal, ker spoznam, da to zaslužim od vas.

Moja nesrečna hči, je nadaljevala in si obrisala solzo iz oči, katerim se je poznalo, da ta solza ni bila prva v teh dneh. Moja nesrečna hči! Ona je vedela, da ne bo nikoli vaša soproga, da se ne boste z njo poročili, in vendar se je vrgla vam v naročje. Kako pogosto sem jo svarila: »Hči moja, ogibaj se Andorlaka, ker te bo goljufal!« — »Kaj me to briga,« je odgovorila nesrečnica, »jaz ga bom ljubila, četudi me goljufa«, — ali »sramota, nečast, zasramovanje! Ali ljubi oni, ki misli na to? Ali bi mi ljubili onega, zaradi katerega bi si ne upali tega prenesti?« Tako je mislila moja hči, gospod Andorlaki.

»Plemenita deklica!« sem vzkliknil.

Da, plemenita deklica! In vi ste se tako neplemenito obnašali napram njej. Kakor rečeno, ona ni pričakovala, da bi jo vi poročili, a upala je, da se boste dali večkrat, čeprav še tako redko videti v našem stanovanju, da se boste časih, ako ne iz ljubezni, pa vsaj iz usmiljenja ozrli nanjo. Upala vas je od časa do časa videti, čeprav le zato, da objame vaša kolena in vam more reči: Suni me od sebe in potem mi podaj nogo, s katero si me sunil, da jo poljubim! . . . To je upala, moja hči; ali kakor vi, jo je goljufalo tudi njeno upanje, ubožico. Vas ni bilo blizu, ognili ste se celo priložnosti, da bi vam mogli sporočiti, kaj je z mojo

hčerjo. Ko so nesli vašega otroka od krsta iz cerkve, ste prišli ravno tja kot ženin neke druge dame. Bog ni mogel dovoliti, da bi se bili prav takrat poročili. Moja hči je zvedela, kaj se je zgodilo, in veselila se je nad tem. To ni bila morda škodoželjnost, in ni bila nevoščljiva oni dami njene sreče, a mislila je, da boste zdaj bolj prost oče, kakor če bi bil sklenjen oni zakon. Že zdavnaj je opustila upanje, da bi vas še videla kot ljubimca, a mislila je, da jo boste obiskali kot mater, da boste obiskali svojega otroka, in da bo slišala z vaših usten besedici: Moj sin! Ni jih slišala in je trpela tedne dolgo, šele po preteku več tednov je nehala njeno trpljenje. Bog bodi zahvaljen! O, kako ubogo je moje življenje! Ona je bila edina, kateri sem mogla reči: moj otrok! In pri njeni smrti, ki je bila sama na moje srce priklenjena, ki me je samo ona ljubila, pri njeni smrti moram reči: Bog bodi zahvaljen!

Uboga žena je boleстно ihtela. Bil sem tako ganjen, da bi se bil tudi jaz kmalu začel solziti, ali studenec mojih oči se je posušil od one noči, ko sem videl v sanjah umirajočega labuda na valovih reke.

Uboga Betka, sem vzdihnil. — Usoda je bila sovražna . . .

Usoda? me je prekinila njena mati. Usoda? Saj res! Navada je, da tožimo ob vsaki priliki usodo mesto sebe.

Jaz lahko po resnici in pravici tožim usodo, sem odgovoril, ker bi bil jaz vse svoje napake popravil . . .

Vi bi svoje napake popravili? je vprašala stara mati mojega otroka z nezaupnim, trpkim smehljajem.

Da, jaz bi jih popravil, sem odgovoril. Moja dolga bolezen me je zadrževala, obiskati mojega in vašega otroka, na katerega sem pogosto mislil. Danes sem zapustil prvič svojo sobo, in ta hiša je prva, ki sem jo posetil . . . In veste, ljuba gospa, zakaj sem prišel?

Vaš prihod me je v resnici presenetil; rada bi vedela vzrok.

Prišel sem, da bi rekel Betki, da želim biti oče njenega otroka in njen soprog.

Ali, gospod moj, vi me varate, kakor ste varali mojo hčer . . . Ali kakšno korist bi imeli od tega? Zakaj bi se meni lagali? Jaz verujem vašim besedam, četudi se zde neverjetne. O, izpolnite, kar ste zdaj izpregovorili, to storite tim lažje, ker je treba izpolniti le eno besedo. Ako ne morete biti soprog mojega otroka, bodite temu dečku, mojemu ubogemu malemu vnuku oče.

Oče mu bom, ljuba gospa. In . . . kje leži Betka?

V smeri velikega križa levo poleg poti . . . zakaj?

Želel sem, samo vedeti . . .

Bog vas blagoslovi zato, moj gospod!

Poslovil sem se.

11.

Kaj naj storim s tem človekom, . . . s Trnejem? Sem dejal po večkratnem, dolgem premišljevanju. — Kaj naj storim z njim? Daj mi eno misel moj Bog, povej

mi, kako naj se maščujem? Ali naj se še enkrat bijem ž njim? Ne smem več staviti svojega življenja v nevarnost, ker sem obljubil, da bom oče. Ali tudi tako se ne bijem nikdar več v življenju, izvedel sem že, kakšna pravica vlada v dvoboju. In kaj bi mi tudi koristilo, ako bi ubil Trneja? Smrt ni maščevanje. Samo dobroto mu storimo, komur vzamemo življenje. Trnej mora živeti, bedno živeti! Ali to je vprašanje, kako naj ga napravim bednega, najbednejši stvor na svetu? In zastoj si razbijam glavo, nobenega vodstva ne najdem. A čakal bom. Čas je prinesel že marsikaj s seboj, morda tudi name ne bo čisto pozabil. Zato čakajmo in zaupajmo času! S tem so se pomirile moje zmedene misli.

Tisto službico, ki sem jo imel, sem pustil, ker je bila moja potrta duša za vse nezmožna. Imel sem nekaj denarja, ki je zadostovalo več let za vzgojo mojega otroka.

Tu je moje vse, sem dejal Betkini materi, porabite za potrebščine mojega otroka.

Vaše vse? In od česa boste živeli vi?

Ne vem...

In kaj nameravate? Kaj boste storili?

Ne vem.

Vaša prihodnjost?

Ne vprašujte me, ljuba gospa, sem odgovoril, čisto nič ne vem. Obdržite denar in gospodarite ž njim, kakor morete, ker ne vem, ako vam bom mogel dati

še kaj. A bodite prepričani, da ne bom pozabil na svojega sina, ako pridem do denarja.

Obdržite vsaj del od tega, me je silila dobra žena.

Sem že obdržal toliko, da se vsaj nekaj časa obvarujem smrti od lakote, sem odgovoril. Več ne potrebujem. Bog mi bo že pomagal. Ostanite zdravi, ljuba gospa, jaz grem odtod, tu mi ni ostati. Mogoče grem daleč proč, ali vrnem se prav gotovo. Bog s teboj, moj mali sin..., ah, niti tega ne vem, kako mu je ime. Povejte mi njegovo ime! Ne vem, če bom molil, ali ako to storim, da bom mogel njegovo ime vplesti v svojo molitev!

Moja hči mu je hotela dati vaše ime, a jaz nisem dovolila...

Prav ste imeli, ljuba gospa, ker bi bil z mojim imenom podedoval tudi morda mojo nesrečo.

Po njegovem dedu sem ga dala krstiti za Valentina.

Valentin Andorlak! To se ne glasi slabo... Hm, kako mi le pride zdaj na um, da poskušam, ako zvem dobro, ali slabo? Torej Bog s teboj! Kadar boš znal govoriti, govori časih o svojem nesrečnem blodečem očetu.

Od svojega sina sem šel domov.

Janez, sem rekel svojemu strežniku, kar sem ti obljubil pred dvobojem, moje pohištvo in moja obleka je tvoja. Od te vzamem seboj samo najpotrebnejše.

Vzamete?

Da, s seboj vzamem.

Pa kam?

To ve ljubi Bog.

Vi se šalite, gospod.

Aj, torej je moja zaročenka že tako zdavnaj umrla, da se mi ljubi šaliti? Ali sem jo ljubil tako malo, da sem po tako kratkem času...?

Ne, tega vendar niste mogli resno govoriti, me je prekinil moj sluga.

In zakaj ne?

Ker... ker... kam pa hočete iti?

Tega sam ne vem, kot sem ti že rekel, a jaz grem. Danes se vidiva zadnjič, Janez. Bog ti daj dobrega gospoda, ker ga zaslužiš.

Tako dobrega, kakor ste bili vi, mi ne bo dal nikoli več, gospod.

Aj, ne govori tako naivno! Daj mi roko, da ti jo stisnem. Ostani zdrav!

Prijel me je za roko, in njegove solze in poljubi so jo pokrili. Šel sem že precej daleč po ulici, ko se slučajno ozrem in ga zagledam, kako mi sledi od daleč. Počakal sem ga. Z boječo prijaznostjo se mi je približal kot tepen pes.

No, kaj bi še rad, Janez? sem ga vprašal.

Samo nekoliko naj vas spremim, gospod, dovolite mi. To bo olajšalo mojo dušo.

Ne, ne, Janez, pojdi nazaj, prosim te...

No, potem želim srečno pot!

Zastonj mi jo želiš, Janez, težko bo kaj iz tega.
No, Bog te blagoslovi, dobri dečko!

Bog z vami, Bog z vami!

In šla sva, jaz naprej, on nazaj. — Na oglu ulice se ozrem še enkrat nazaj... iz dalje mi je mahal s klobukom.

Šel sem proti pokopališču, da obiščem grob svoje uboge male Betke.

Bila je lepa, svetla večerna zarja. Bližala se je spomlad, drevje je brstelo, na grobovih so klili med lansko, suho travo tuintam zeleni popki. Ko sem stopil na pokopališče, je pošiljalo solnce svoje poslednje žarke na križe, med katerimi se je visoko dvigal veliki, beli, od bršljana obraščeni krucifiks. Blizu pokopaliških duri je sedela na vdrtem grobu neka zelo stara, uboga ženska, ki je, rožni venec v rokah, pobožno molila. Sicer ni bilo nikogar na pokopališču kakor ta starka in jaz in tišina.

Počasnih korakov sem šel topo po omenjeni stezi v smeri velikega križa. Pozabil sem že, kaj mi je rekla Betkina mati, ali leži njena hči desno ali levo od pota, zato sem bral po vrsti napise na križih na obeh straneh. Nenadoma, kakor da sem prišel na rob bezdanjega prepada, sem obstal, in zdelo se mi je, da je v tem hipu obstalo tudi moje srce... potem, kakor bi hotelo zamujeno dohiteti, je začelo burno biti. Neko ime me je ustavilo... Roža... ime moje Rože! Padel sem pred njenim grobom in pobjubil križ.

Torej tu počivaš, tu trohniš moja sladka neizmerna sreča! sem zaklical.

Bral sem nanovo njeno ime... Bog ve, zakaj mi je to tako dobro delo. Križ je bil ordečen od zadnjih solnčnih žarkov... nenadoma je potemnelo... boječe sem pogledal okrog! Mislil sem, da je sovražna roka skrila pred mojimi očmi ime: Roža. Šolnce je zašlo. Tam pod brezlistnimi, golimi drevesi je nastopal polni mesec svojo pot s svojim medlim bledim obličjem kot trpeča zvestoba.

Našel sem tvoj grob, moja Roža, moja lepa ljubljenska, sem rekel. Ali veš, kaj si mi nazadnje rekla? Naročila si mi, naj se sklonim nad tvojo gomilo in zakličem tvoje ime, in ti boš slišala, naj bo še tako globok tvoj grob, in boš prišla gor k meni in me objela, ker me boš še tu ljubila. Jaz se sklanjam zdaj k tej ruši in kličem tvoje ime, tvoje ljubo ime, oboževana Roža; sliši me tam spodaj... in vstani! Ah, ti ne prideš, ali ne slišiš mojega glasu, ali si že pozabila nanj, ki te ne bo nikoli pozabil? O ne, tega ne verujem, ali ti si umrla, n mrtvi ne morejo vstati, samo opolnoči. Dobro, čakal bom do polnoči, da te morem še enkrat videti, ko bi bilo zame boljše, da te nisem videl nikoli!

Tako sem tožil sam zase in pričakoval polnočne ure, sedeč na njeni gomili, naslonjen na njen križ. Spomin na ure, ki sem jih preživel ž njo, je šel skozi mojo dušo, ljubeznivo, kakor bi zvenela eolska harfa v mojih prsih, zakaj one ure so bile najsrečnejše.

In kam je izginil lepi čas? sem se vprašal in pogledal iskaje k zemlji in k nebesom. Drevesa in križi okoli mene so metali dolge temne sence. Rosne kaplje so se lesketale na zemlji, zvezde na nebu... samo v mojem srcu se ni nič lesketalo. Vzdihnil sem, in moj vzdih bi lahko vsak od daleč slišal, ker je bilo vse tiho, tako tiho, kakor bi ne bilo sveta. Le v daljavi, komaj slišni daljavi se je glasila pastirska piščal tako nežno-žalostno, da se mi je zdelo, da slišim zadnjo pesem onega umirajočega labuda, ki sem ga videl v svojih sanjah na zibajočih valovih reke.

Medtem se je bližala polnoč, ura je začela biti. Naštel sem dvanajst, in takrat me je obšla groza. Bilo mi je mraz, in sprehajala me je vročina. V strahu sem pogledal naokoli, in kaj sem videl?

Grozna prikazen!

V moji domišljiji so se odprli vsi grobovi. In naenkrat. Samo grob poleg mene, v katerem je počivala moja Roža, je ostal mrtev, zaklenjen. In iz odprtih grobov, so vstali mrličiči... Mladi, stari, gospe, gospodje. Le Rože ni bilo med njimi. Duhovi so odvršali mimo mene. Slišal sem, menil sem slišati šumenje njihove obleke, klopotanje njihovih kosti.

Ha, sem zaklical, vsak grob je odprt, samo tvoje, Roža. Vse mrličiče sveta vidim, samo tebe ne, Roža. Kje se mudiš? Zakaj ne prideš? A jaz te moram videti še enkrat, izravana korenika mojega srca. Še enkrat se

morava videti, in tebe ni? Ti ne prideš iz svojega groba?... Dóbro, pojdem jaz k tebi.

Blazna misel je prešinila moje možgane.

Planil sem h koči grobarjevi, ki je stala sredi pokopališča. Potrkal sem na njegovo okno.

Kdo je? vpraša nekdo znotraj.

Odpri duri, sem dejal,

Kdo pa je?

Odpri duri!

Zakaj?

Odpri duri, če ne ti zapalim hišo nad glavo in te ubijem. Odpri!

Ha, roparji... morilci!

Tiho, ne kriči! Jaz nisem morilec... Pridi ven, dobri mož, prosim te, rotim te, bodi usmiljen!

Moj proseči glas je grobarja omečil, ker je prišel ven.

Kdo je torej? je vprašal, ko je odprl duri. Kaj iščete tukaj tako pozno, moj gospod? Kaj želite od mene?

Kaj želim? Kaj je že bilo, no? Že res, daj mi lopato in motiko!

Zakaj?

Ne vprašuj, samo daj! Ako mi ne daš, te vstrelim... Pri sebi imam nabito pistolo.

Ha, torej si vendar ropar?

Ne, nisem, nisem ropar in nimam nabite pištole, samo ostrašiti sem te hotel. Ali jaz sem blazen človek,

poglej mi v oči, in videl boš, da sem blazen. Norci pa imajo orjaško moč... Zato mi daj lopato in motiko.

Iz strahu... ali zakaj? — mi je dal, česar sem ga prosil.

Dobro, hvala ti. Ali čakaj — daj mi ključ od teh vrat!

Ključ od moje hiše? Čemu?

Da te zaprem.

In zakaj?

Da ne boš mogel pobegniti. Daj mi ključ, ako ti pravim. Tako. In zdaj pojdi noter, da zaklenem duri za teboj. Nič se ne boj, prinesem ti vse nazaj. A do tedaj tiho, ne gani se! Ako slišim samo glas od tebe, da kličeš na pomoč, sem takoj pri tebi in ti razkoljem glavo s to lopato in zaderem svojih deset prstov v tvoje srce.

Zaklenil sem duri za grobarjem in tekel nazaj in začel kopati — na grobu svoje Rože.

Kopal sem in kopal.

Pot je lil z mene, in slednjič sem prišel na dno groba.

Uprl sem lopato v pokrov truge...

Mesec je stal na vrhuncu svojega pota in je svetil skoraj tako svetlo kakor solnce.

Zdaj sem odprl trugo... Mesec je oblival s svojimi žarki obličje Rože... Zagledal sem je... in... se zgrudil s klicem groze brez življenja čez mrtvo Rožo v trugo.

Ne vem, kako dolgo je trajala moja nezavest.

Ko sem se zavedel, sem hipoma pokril trugo s pokrovom. Nisem si več upal pogledati Rože. O, to nekoč tako krasno obličje, kako strašno je bilo spremenjeno! Mesto onega čela, ki je bilo belo kakor pena blestečega slapa, mestu onih lic, ki jih je hotel veter često odpihljati, ker je mislil, da so rožni list, mestu onih usten, ki so bila tako rdeča kakor duša rubinova, mestu onega diha, ki je bil bolj dišeč od vseh dišav Arabije... mestu vsega tega... kaj sem videl, o, kaj sem videl.

Ali bodi nekaj dni pri ribah v reki in nekaj tednov pri črvih pod zemljo... in je vsa lepota pri kraju!

Stočil sem iz groba in ga zopet zasul. — Pri vsaki grudi, ki je zagromela na trugo, mi je bilo, kakor bi me kdo z ogromnim kladvom udaril po prsih. Nebo se je stemnilo. Zahrul je veter, jezno tuleči veter, ki je gnal črne oblake s seboj, kakor ženejo jezni kupci četo črnih sužnjev.

Ko je bil grob zasut, in sem zapustil pokopališče, se je pokazala jutranja zarja na vshodu.

Šel sem, šel, in bil sem že daleč, ko se spomnim, da sem hotel obiskati grob uboge Betke, in da nisem bil pri njem.

12.

Ko sem tam spodaj zagledal Rožino obličje, je moja duša umrla, bolečina jo je pribila na križ, in temen mrak je bil okoli nje, kakor na Golgati, ko so

križali božjega sina. Moja duša je umrla, ali moje telo e ostalo živo, da prejme od trpljenja svoj del.

In prejelo ga je. Trpelo je deset let.

In kakšnih deset let je bilo to!

Ali ste že vojake videli leteti med šibami? Dnevi teh deset let so bili zame v dve vrsti postavljeni vojaki, šel sem vso dolgo vrsto do konca, in bil sem tepen s šibo siromaštva. Ker nisem imel strehe, sem se poleti potil in prezebal pozimi; in poleti in pozimi sem stradal. Kmalu mi je pošel denar, in jaz si ga nisem mogel in nisem hotel zaslužiti, beračiti pa me je bilo sram. Prodal sem svojo dobro obleko ter si kupil cenejšo, obnošeno. A tudi ta denar ni dolgo trajal. Začel sem znova stradati in vendar se nisem mogel odločiti, da bi beračil. Z obupom lakote sem gledal okoli sebe in stoj! Kakšna sreča! Nedaleč od mene je nekaj gloda pes. Nenadoma sem skočil tja... pes se je prestrašil in mi pustil svoj plen.

Mnogi niti ne vedo, kako dobro časih dene na ulici lizati kost, ki so jo že v katerikoli hiši oglodali!

A ta kost me ni nasitila.

Gospod, sem nagovoril nekoga, ki je šel mimo mene, gospod!

Kaj bi rad? je vprašal.

Molče sem stal poleg njega.

Kaj bi rad? je zopet vprašal.

Nič, nič, gospod...

Drugič imej svojega očeta za norca, tepec! je dejal jezno in šel svojo pot.

Ah, ni mi bilo mogoče povedati, da sem ga hotel prositi vbogajme.

Slednjič sem se odločil. Šel sem pred gostilno, kjer jih je več obedovalo. Nekega mladega človeka, ki je jedel sir, sem prosil, naj mi da košček od svoje večerje.

Poberi se, je rekel zaničljivo.

Vsaj skorjico kruha in sira, sem prosil.

Glej, da se mi izgubiš, ti nesramni dečko! je zakričal nad menoj.

Kam naj grem sedaj? sem mislil. Nagovoril bom kakšnega višjega gospoda, morda bo imel usmiljenje z menoj. In sem šel dalje. Bil je velik, močan in rdeč mož, sedel je na hodniku in jedel mrzlo pečenko ter pil vino s kislavo vodo. Na glas se je smejal svojemu psu, kateremu je molil kost, da je skakal za njo. Nisem hotel motiti tega gospoda v njegovih zabavah in sem čakal, da je sam opazil mojo navzočnost.

No, kaj bi rad, potepuh? se je zadržal, ko me je zagledal.

Lačen sem, sem dejal proseče.

A, ti si pravi ničvrednež! Kako si upaš beračiti v svojih mladih letih? Poberi se! Bodi star in oslepi, ali pa si zlomi roko in nogo, potem ti bom že kaj dal.

Se zahvalim, sem odgovoril in šel.

Zapustil sem mesto. Opotekal sem se, noge so me komaj nosile. Ni čuda, zakaj lakota je veliko breme. Veter je vlekel na vso moč, in ko sem prišel iz mesta, mi je vzel klobuk z glave, ter ga vrgel v reko, ki je tekla poleg pota. Zatopljen v misli sem gledal za njim.

Ta reka je moj največji sovražnik, sem dejal pri sebi; najprej ni dovolila, da bi si v njej vzel življenje, potem mi je ugrabila ljubico in zdaj moj klobuk. Ker to je bila taista reka, v katero sem hotel skočiti in v katero je skočila Roža. Neusmiljena reka! Zdaj je vzela tako ravnodušno moj klobuk, kakor некоč mojo ljubico.

Bila je noč, ko sem se bližal neki vasici. Nedaleč od vasi na paši je gorel ogenj, ki so ga najbrže pustili pastirji. Šel sem bliže in zagledal na svoje neizmerno veselje, da je bila v bližini krompirjeva njiva. S prsti sem izkopal nekaj krompirja iz zemlje in ga vrgel na ogenj, ali nisem mogel pričakati, da bi se bil spekel, ker sem bil tako lačen. Pojedel sem ga napol sirovega. In ko sem bil sit napol pečenega krompirja, kako dobro mi je del spanec!

Drugi dan sem se zbudil zelo pozno. Preden sem prišel v vas je zvonilo poldne. O, na kmetih so mnogo boljši ljudje kakor v mestu. V prvi hiši, v katero sem stopil, so me radi sprejeli in me pogostili z gorkimi jedili, ki sem jih že dolgo pogrešal. Razen tega me je dobri gospodar nagovoril takole:

Poglejte, vi nimate klobuka; da pa ne boste hodili gologlavi, se pokrijte s tem le! Sicer je malo slab,

a vendar je boljši kot nič. Včeraj zvečer, ko sem lovil spodaj pod vasjo ribe, ga je prinesla voda.

To je bil moj klobuk, sem odgovoril, veter mi ga je odnesel z glave v reko.

Torej tim bolje, je dejal gospodar in mi izročil moj klobuk.

Hm, moj klobuk je prišel iz vode, kakor moja ljubica, ali s klobukom ni ravnala tako neusmiljano kakor z ljubico . . . ni ga tako skazila. —

Bližala se je jesen. Dnevi in zlasti noči so bile mrzle, in moja obleka je bila tako tenka, tako razcapana.

Šel sem mimo ptičjega strašila, ki je stal sredi konoplje, in na katerem so viseli ostanki nekdanje kmečke suknje. Snel sem jih dol in si jih obesil okoli vratu. Na isti rami je visel beraški kos suknje, na kakero je naslanjala nekoč Roža svoj ljubki obraz.

Tako mi je prihajala Roža zmiraj na misel, a to mi ni povzročalo bolečin, ne trpljenja; s topim mirom sem premišljal razliko med preteklostjo in sedanostjo.

In bila je zima.

Šel sem skozi pusto. Sneg je že ležal visoko, in snežilo je še zmiraj, in veter mi je bril naravnost v obraz. Bilo je sibirsko vreme, in jaz v razcapani obleki in čevljih, iz katerih so gledali palci, sem šel peš dalje. Zavil sem se, kolikor se je dalo, in skušal priti naprej. Slišal sem, da se mi bliža voz, a nisem pogledal, ker je veter nalik biču rezal moj obraz, ako sem dvignil

glavo. Ko je prišel voz do mene, sem slišal besede . . .
glas je bil ženski:

Voznik, slišite? Voznik počakajte!

Voznik je obstal.

Popotnik slišite! je govoril glas, popotnik!

Ozrl sem se, a za gotovo nisem vedel, ako sem
bil jaz nagovorjen.

Kam potujete? je vprašala dama iz voza.

Kar naprej, sem odgovoril.

Ali veste, da greste tam smrti nasproti?

Kako to?

No tako, ker boste prej omagali in zmrznili preden
pridete v prvo krčmo, ker je vreme grozno in krčma
daleč. Pojdite rajši nazaj, ako nimate ravno nujnega
opravila.

No, moje opravilo res ni posebno nujno, sem
dejal.

No, torej, kot sem rekla, pojdite nazaj! Jaz sem
sama z voznikom, tu je še za tretjega dovolj prostora.
Sedite na voz!

Ali dovolite?

Zakaj bi ne dovolila, moj Bog! Tu pred menoj
imate pripraven prostor, tako. Zdaj se lahko peljemo
naprej.

In odpeljali smo se z vozom.

Le kako ste mogli v takem času od doma? je
vprašala dama z dobrosrčnim očitanjem.

Jaz nimam doma.

Vi nimate doma? je nadaljevala. Ubogi mož! In še tako mlad! In kak lep prstan imate, in prstan je še celo poročni, kakor vidim.

Hitro sem skrtil roko, na kateri sem imel Rožin prstan.

Zakaj ga skrivate? je dejala iznova; saj ga vendar niste ukradli, e, tega ne verujem. Če bi ga bili ukradli, bi si ga ne upali nositi na prstu. Hm, tako siromašna obleka in ta lepi zlati prstan! Ej, povejte mi vendar svojo zgodovino; tako sem radovedna nanjo.

Ako mi samo pod tem pogojem dovolite, da se peljem z vami, potem rajši izstopim, ljuba gospa!

Tega vendar nisem rekla. Ostanite, četudi nočete pripovedovati, dasi je moja radovednost velika. Pa še nekaj, jaz nisem gospa, temveč gospodična... torej me ne kličite gospa.

Vi ste gospodična? sem vprašal ravnodušno.

Zdaj šele sem ji pogledal v oči. Bila je mlada in lepa. Začel sem slutiti, kakšna gospodična bi utegnila biti.

Da, v resnici, jaz sem gospodična, je nadaljevala. Imela bi že biti gospa, a moj ljubimec me je goljufal, zapustil. Zdaj si lahko po volji izbiram ljubimce. In si jih tudi izbiram. Resnica je, jaz nisem tako srečna, da bi samo enega ljubila. A človek se tolaži, kakor se more. Zdaj ljubim samo zato, da potolažim svoje bolečine. Marsikdaj me obvlada vendar boleost, in potem

moram jokati. Do smrti bi se zadovoljila s svojim prvim ljubimcem, nikoli bi ne mislila na drugega, ali ker je bil lopov... Ah, on ne zasluži, da sem toliko jokala za njim! Moj Bog, ako bi se našel pravi ljubimec, morda bi še enkrat tako ljubila, kakor sem ljubila nekoč.

Ali vi me mogoče niti ne poslušate? Sicer pa mi je vseeno. Nisem povedala tega zato, da bi me morali poslušati. To samo olajša moje srce, ako morem govoriti o ljubezni. In potem so mi prišle te misli od vašega prstana. Kaj ne, da ste ga dobili od dekleta... ne res?

Da, od dekleta, sem odgovoril, ako že hočete vedeti.

Torej imate ljubico?

Jaz — ljubico? Takšen človek in ljubica!

In zakaj ne? Mogoče, ker ste tako revni? Ali gleda prava ljubezen na to? ... No, priznajte, ali imate ljubico...

Ne.

Torej ste jo imeli?

Da.

Morda se vam je izneverila?

Ne.

Ali je umrla?

Da.

Ubogi mladi človek! Stavila bi, da je zato tako nesrečen; v svoji bolečini se je tako zanemaril. Zakaj

ni bil oni tak, ki sem ga jaz ljubila? Ah, lahko si predstavljam, kako ste ljubili svojo deklico, ako niste v taki revščini prodali tega prstana! Že večkrat ste bili opozorjeni na njegovo vrednost, vem. Poglejte, to je lepo od vas.

Ko je moja sopotnica tako govorila, smo prišli v mesto, iz katerega sem odpotoval. Dve gostilni sta bili tam, izbrala si je tisto, ki je bila imenitnejša.

Izstopil sem in se zahvalil za njeno dobroto, ter se hotel oddaljiti.

Kam se vam pa mudi? je vprašala.

Se bom že kam zalezal čez noč, sem odgovoril.

Stojte, počakajte samo malo, mene se ne otresete tako kmalo.

Kaj želite?

Da se nekoliko ogrejete v moji sobi, ker vaša obleka najbrže ni toliko gorka, da bi vas ne zeblo. Ali s tem nisem imela namena vas žaliti. — Dala si je odkazati sobo in zakuriti, potem me je peljala vanjo. Govorila je to in ono; jaz sem molčal in se grel. Že dolgo nisem bil v gorki sobi. Pripovedovala je, da je njen oče krojač, tudi njena mati še živi, a ne vesta, kje se mudi ona; da je njeno pravo ime Judita, odkar pa je nastopila sedanjo pot življenja, je spremenila svoje ime Judita v Izabelo.

Nočem dalje zlorabljati vaše dobrote, sem dejal slednjič, Bog vas blagoslovi!

Ako že ne morete dalje ostati, pojdite v božjem imenu. Morda pa nimate nič za večerjo, kajne... Spravite to malenkost!

Ponudila mi je dukat.

Nisem ga hotel vzeti.

Vzemite vendar, storite to malo uslugo meni na ljubo. Vzemite, ako smem prositi. Meni bo Bog dal še marsikaterega. Glejte, jaz sem že pomagala marsikateremu siromaku, ako sem mogla. Vi si ne morete misliti, kako mi dobro dene, ako morem siromakom pomagati. In potem vi zaslužite, ker ste tako zvesti imec. —

Dobra deklica mi je stisnila cekin v roko, in iz njenih oči je kanila solza na njeno lepo roko. Zahvalil sem se s pogledom za njen dar, ter odšel.

13.

Leto za letom se je poslovilo od mene, samo beda se ni hotela posloviti. V začetku svojega popotovanja sem se pogosto bal, da umrjem od lakote. Umrjem, ne da bi se maščeval? Zato sem se bal smrti ne zaradi trpljenja. Slednjič sem spoznal, da človek ne umrje od lakote, in to je bila moja tolažba v revščini. Da, čimbolj sem hodil po blatu bede, timbolj sem bil zadovoljen, ker tim zelenejše je klila v meni želja in nada po maščevanju. Enkrat sem mislil na svojega sina... in to je bilo edino, kar me je nekoliko oživljalo v moji ravnodušnosti.

Moj ubogi otrok, sem vzdihoval, denar, ki sem ti ga zapustil, je gotovo že zdavnaj pošel, in ti stradaš sedaj s svojo babico kakor tvoj oče. In ako je tvoja babica že umrla? Kaj bi bilo potem iz tebe? Morda si srečen, ker si nehal trpeti. —

Moj sin mi je prihajal dan na dan bolj pogosto na misel, in ti spomini so me zmiraj bolj vznemirjali, tako da sem se hotel za vsako ceno rešiti njegovega spomina. Jaz mu tako ne morem nič pomagati, zakaj bi se zastonj brigal zanj? sem djal pri sebi. In udal sem se pijači. Ako sem si pridobil kaj denarja, sem rajši stradal, samo da sem mogel piti in pozabiti. In jaz, ki sem bil tako malobeseden, tih in mrzel, sem se prepiral, zmerjal in tolkel okoli sebe, kadar sem bil pijan. Zmečkali so mi nos, prebili mi glavo in me vrgli iz krčme. Kamor so me vrgli, tam sem zaspal, in ko sem se trezen zbudil, sem čutil, da je moj obraz moker. Začel sem zabavljati, ker so me tako polili; obrisal sem si obraz z roko, in takrat šele sem videl, da ni bil moker od vode, temveč krvav. Šel sem k bližnjemu vodnjaku, da se umijem, a voznik me je videl in me premlatil z bičem, ker sem si drznil krvavo roko pomočiti v korito, iz katerega pijejo njegovi konji.

In sem pil venomer, kakor dolgo sem mogel. A sčasoma mi niso več razbili nosu in prebili glave in tudi iz krčme me niso več vrgli, ker mi vino ni več škodovalo, tako sem se ga privadil. In zato se tudi več nisem prepiral s svojimi pivskimi tovariši. Tako sem

sedel nekoč v revni beznici nem, nepremičen in zlival vase vino.

Moj gospod tovariš? me je nagovoril mož, ki je bil z menoj iste starosti, in ki je dozdej tudi molče sedel v nekem kotu, in ki je bil tudi tako raztrigan kakor jaz. — Gospod tovariš, ali ste že slišali kaj od Gašparja Hiripija?

Še nisem imel časti, sem odgovoril.

Obžalujem, hudo obžalujem, zakaj to sem jaz.

Me veseli — ali se vam poljubi piti z menoj, sem dejal.

Zakaj pa ne, — in je zgrabil mojo steklenico.

Ej, prijatelj, sem zaklical, jaz vam nisem zato ponudil, da bi morali v resnici piti, temveč samo zato, ker je taka navada v teh krajih.

In moja navada pa je ta, da ne odbijem nikdar prijazne ponudbe.

No dobro! Izvolite!

Bog vas živi! je rekel moj novi tovariš in vzdignil steklenico. In naredil je tak požirek, da ni dosti ostalo v njej. — Sprevidim, kakšna čast me je doletela, je nadaljeval in mi podal steklenico. Izpil sem ostanek in potrkal z njenim robom ob mizo. Prišel je krčmar in jo znova napolnil.

Ali pa veste, spoštovani gospod, je nadaljevala ona oseba, ki ni bila vajena odbiti prijazne ponudbe, ali pa tudi veste, zakaj stojim pravzaprav pred vami?

Malo se mi zdi, sem odgovoril in pogledal svoje vino.

Nič se vam ne zdi, to je bila samo majhna sprememba. Jaz sem prišel, da vam častitam, ker vi ste velik mož, večji kakor jaz, ki nosim ime Gašpar Hiripi.

Ah, vi ste preveč prijazni —

Samo pravičen in resničen. Da, moj gospod, vi ste me ostramotili, in ves sem zaripel od sramu.

Čez leta so vzbudile te besede prvič mojo radovednost. — Videl bi bil namreč rad, kakšno bi bilo to obličje, ako bi zardelo, ker je bilo že v navadnem stanju tako rdeče, kot rak na žrjavici. Nadaljeval pa je tako svoj govor.

Da, gospod, osramotili ste me, in ves sem zardel. A zaeno vas občudujem, kar storim zmiraj, ako vidim zmožnosti, ki so večje od mojih. Tako je. Talent vzbuja v nizkih dušah nevoščljivost, v plemenitih dušah pa občudovanje. Jaz sem tako prost, da se prištevam k poslednjim.

To je zelo lepo, sem odgovoril, a dozdej nisem mogel najti, v čem vas prekašam?

V čem? V tem, da ste večji mojster kakor jaz — v pitju.

Nemogoče.

Sveta resnica je to. Vi znate bolje piti kakor jaz; in to je — pri sveti moji časti — mnogo rečeno.

Da, gospod, sem odgovoril, z vajo more človek daleč priti.

Vi ste moder mož, vi govorite neoporečno resnico. Exertium facit virum... Ali veste, kaj se to pravi? Ali razumete latinski?

Še precej.

Da? Ah, ta beznica ne zasluži te sreče. Naenkrat dva učenjaka v njej! Usoda razmetuje svoje darove pogosto med nevredne. Gospod, da sem jaz krčmar, in bi dva tako učena moža počastila mojo hišo s svojo navzočnostjo — v mleku in medu bi se kopala, cel teden in zastonj. Ali ta krčmar bo težko toliko človeški, da bi z nama tako ravnal, kaj mislite?

Jaz sem istega mnenja, sem odgovoril.

Kaj ne? To je žalosten čas za učenjake, ker pri nas znanosti ne spoštujejo.

Gvadani pravi zelo lepo: »Odkod pride, da je oni, ki je tako visoko učen, vendar od sveta pozabljen?« — A, Gvadani govori zmiraj tako lepo. O, Gvadani je moj pesnik! Občudujem, ljubim ga, in znam polovico njegovih del na pamet. In veste, zakaj se mi je Gvadani tako prikupil? Ker je napisal Notarja iz Podlesja, in z rešpektom povedano, sem bil tudi jaz notar. Pa — odložil sem svoje mesto, da, odložil, ne mislite, da so me zapodili. — Vem, da še zdaj objokuje moja vas, da sem jo zapustil, ker name se prilegajo one besede, ki jih je zapisal Gvadani o Podleškem notarju:

»Ob Samosu človeka ni kot on biló,

a v plašču ne, v kožuhu hodil je samo;

s porotniki celo se skušati je šel,
ker polno paragrafov v glavi je imel.«

Moja vas me je spoštovala, ljubila, in vendar sem jo zapustil in prišel sèm. Prijela me je namreč velika ljubezen do umetnosti, zato sem bil duša družbe igralcev, namreč sufler. Ker pa na vsem svetu ni podlejšega ljudstva, kakor so potujoči komedijantje, sem nagnal družbo in se odrekel umetnosti. A svoje življenje vam opišem kasneje, ker se, kakor upam, ne bova tako kmalu ločila. S tem vas obdarujem s svojim večnim prijateljstvom. Midva spadava izvanredno skupaj. Oba sva učena moža, oba razumeva mojstrski plemenito delo vinopitja, čeprav imate vi prednost. Ali z božjo pomočjo se bom že tudi jaz kvalificiral. In oba živiva prosto, neodvisno življenje. Naju še čaka slavna bodočnost, ne res? Srečno se bova šetala skozi življenje, kakor dva zaljubljenca po utici lepega vrta. Kaj pravite k temu? Ali, za vraga tako dobra prijatelja sva in se še zmeraj vikava. To je grdo! Pustiva vi in si reciva ti, ali ne?

Meni je prav, sem dejal in zmajal z rameni; a vi — ti ne boš imel dosti koristi od mojega prijateljstva.

Koristi! je zaklical jezno moj novi prijatelj; torej meniš, da sem iz dobičkarije sklenil s teboj prijateljstvo?

In svojo jezo nad tem je izplaknil z dvema tretjinkama vina iz moje steklenice.

Res je, je nadaljeval, da pijem zdaj tvoje vino, ali ne boj se, tudi ti boš pil moje. Zdaj mi gre malo trda

„NOREA“

je najboljšo čistilo za parketne
pode in linoleum.

Kdor bo poskusil enkrat, uporabljal bo potem vedno samo

„NOREA“

„NOREA“ štedi trud, čas in denar.

Dobi se samo pri

PREMERL & JANČAR

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20

trgovina z barvami, laki in firneži
na drobno in debelo.

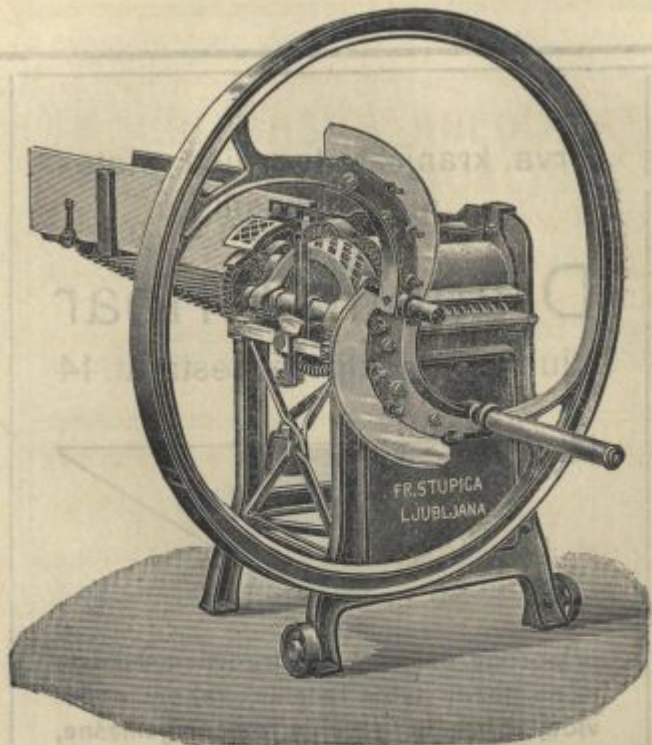
Tovarna kanditov in sladčic
Josipina Schumi, Ljubljana

Gradišče 9

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih v svojo stroko spadajočih izdelkov, kot: mnogovrstnih sladčic (bonbonov) od navadnih do najfinejših. **Razno navadno pecivo, piškote, vafelne itd.**

Edina zaloga za Ljubljano čokoladne tvornice **J. Mannerja na Dunaju**: čokoladne in druge predmete na drobno in debelo.

Kakovost mojih izdelkov je brez konkurence
Postrežba točna. Cene zmerne.

Trgovina z železnino in poljedelskimi stroji
FR. STUPICA, LJUBLJANA
 Marije Terezije cesta št. 1

priporoča svojo veliko zalogo najbolje priznanih slamoreznic, reporeznic, mlatilnic, vratil, čistilnic, strojev za košnjo in obračanje sena, blagajne in motorje. — Dalje črpalke in cevi za vodo, vino in gnojnico, pluge in brane, peči štedilnike in poljedelsko orodje, trpežne ročke za prevažanje mleka, posnemalnike za mleko, traverze, železniške šine, vedno svež cement, strešna lepenka, štorja za strope, pločevina, nagrobni križi ter vse ključavničarsko, kovaško, kleparsko, stavbinsko, zidarsko, tesarsko in mizarško orodje vedno v zalogi.

Prva kranjska tvornica plete-
nin in tkanin

Dragotin Hribar

Ljubljana, Zaloška cesta št. 14

priporoča cenjenim gg. trgovcem v mestu
in na deželi svoje izdelke, kakor; noga-
vice, rokavice, gorenje jopiče, gamašne,
otročka oblečilca, telovnike za gospode
in lovske telovnike itd. - Blago najboljše
kakovosti, cene nizke, postrežba točna.

Dobro blago se samo hvali!

Promet v letu 1910 čez 1000 milijonov Rron

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

STRITARJEVA ULICA šte. 2. (LASTNA HIŠA).

Posreduje najkulantneje nakup in prodajo vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih pštem, prioritet, srečk in novcev. Prevzema zavaževanja proti kurznim izgubl pri izžrebanju; denarne in k'analne vloge na ter. račun ali na vložno knjižico.

Vloženi denar se obrestuje od dne vloge do dne dviga s

4¹/₂ 0/10 čistih

Do K 10.000.— brez odpovedi. Za vse vloge jamči vse lastno premoženje t. j. sedaj okroglo **devet milijonov K.** Zamenjava in eskomptuje izžrebane obilgaclje, srečke in rupone. Prōdaja in kupuje devize in valute. Daje predujme na vrednostne listine pod kulantnimi pogoji. Eskomptuje in vnovčuje menice. Borzna naročila za dunajsko in inozemske borze izvede točno in cenō. Nakaznice in čeki na inozemska mesta. Promese k vsem žrebanjem.

Kupuje in prodaja ameriškanske dollarje.

Podružnice: Trst, Celovec, Spitt, Sarajevo in Gorica.

Rezervni zaklad K 300.000.

Delniški kapital K 5.000.000.

Novi jubilejni cenik je izšel!

Uveljavile so
se mnoge
znatno znižane
cene.

Švicarske
„Union“ ure
so le najboljše!

Cenik se pošilja
na zahtevo za-
stoj in poštnine
prosto.

Fr. Čuden v Ljubljani

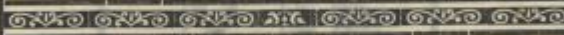
urar in trgovec

samo nasproti Frančiškan. samostana

Tiskarna knjig in umetnin
D. HRIBAR

Ljubljana, Dunajska cesta 9

Priporoča se cenjenim založnikom in pisateljem za tiskanje knjig in brošur. Izdeluje tudi vsakoršne tiskovine za urade, društva, trgovce, obrtnike itd. V priprosti, vendar kar najukusnejši obliki, kakor tudi v najelegantnejšem eno- in večbarvnem tisku pravilnega sloga.

Cene zmerne. Izvršitev točna.

Račun pri avstr. pošt. hran. štev. 28.406

pri ogr. pošt. hran. štev. 19.864

Telefon štev. 185

Žirokonto: Pri avstro-ogrski banki

Naslov za brzojave:

Kmetska posojilnica

v Ljubljani

Kmetska posojilnica ljubljske okolice

r. z. z. n. z.

V Ljubljani, v lastnem združnem
domu, Dunajska cesta štev. 18

obrestuje hranilne vloge
po čistih

Stanje hranilnih vlog nad
dvajset milijonov.

Rezervni zaklad nad pol milijona.

4¹/₂ %

brez odbitka rentnega davka,
katerega plačuje posojilnica sa-
ma za svoje vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun
s čekovnim prometom in jih obrestuje
od dne vloge do dne dviga, nakar se opo-
zarjajo zlasti trgovci in denarni zavodi po
deželi. Svoj denar posojuje le na varna zemlji-
šča po $5\frac{1}{4}\%$ ali proti amortizaciji.

Upravno premoženje nad dvajset in pol milijona.

Uradne ure od 8—12 h predpoldne in od 3—4 h popoldne.

Cena 20 vin.

V Ljubljani, 23. novembra 1911.

PALČEK

LIST ZA RAZVEDRILO

IZHAJA
VSAKI ČETRTEK

ŠT. 3. - LETO 1.

IZDAJA TISKAR IN ZALAGA
DRAGOTIN HRIBAR V LJUBLJANI